

**ВИМОГИ ГПК УКРАЇНИ,
ПОРУШЕННЯ ЯКИХ СТАЛО
ПІДСТАВОЮ ДЛЯ СКАСУВАННЯ
СУДОВИХ РІШЕНЬ**

Лютий 2025 року

**Щодо повідомлення
позивача про час і місце
судового засідання**

Постанова СхАГС від 28.01.2025 у справі №922/2562/24
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124763662>

У постанові від 05.04.2023 у справі №904/602/22 Верховний Суд зазначив, що хоча позивач був повідомлений про час і місце судового засідання та від останнього не надійшла заява про розгляд справи за його відсутності, рішення суду першої інстанції про залишення позову без розгляду було передчасним, оскільки із встановлених обставин вбачається наявність у позивача наміру брати участь у розгляді справи. Суд не встановив причин неявки позивача (його представника) у судове засідання (який стверджує, що 13.09.2022 приєднався до системи відеоконференцзв'язку, однак запрошення від суду не отримав), а натомість необґрунтовано поклав на позивача ризики технічної неможливості участі у відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів.

Отже, враховуючи вищенаведені норми права та судову практику, місцевий господарський суд мав або запросити представника Позивача, у період часу, коли не діяли повітряна тривога, до інформаційної платформи для участі в підготовчому засіданні в режимі відеоконференції, або ж вирішити питання про відкладення такого засідання та не позбавляти представника Позивача можливості участі в ньому, чого судом першої інстанції здійснено не було.

**Щодо права учасника товариства
бути присутнім на загальних зборах
товариства**

Постанова ВС від 09.01.2025 у справі №922/5162/23
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124560601>

Для визнання недійсним рішення загальних зборів господарського товариства, що оскаржується з підстав порушення порядку скликання зборів щодо повідомлення позивача як учасника товариства про скликання зборів, позивач має довести, а суд встановити наявність порушених прав та/або інтересів позивача як учасника господарського товариства оспорюваним рішенням загальних зборів. Тобто, при вирішенні корпоративного спору про визнання недійсним рішення загальних зборів учасників господарського товариства, який має місце у цій справі, господарський суд повинен встановити наявність в особи, яка звернулася з позовом, суб'єктивного матеріального права або законного інтересу, на захист якого подано позов, а також з'ясувати питання про наявність чи відсутність факту їх порушення або оспорювання, з'ясувати, які саме права та / або інтереси позивача порушені кожним окремим оспорюваним рішенням загальних зборів. Наведене узгоджується з положеннями статей 15, 16 Цивільного кодексу України та частиною другою статті 4 Господарського процесуального кодексу України, які визначають об'єктом захисту порушене, невизнане або оспорюване право чи цивільний інтерес, а також відповідає зазначеним висновкам Верховного Суду, викладеним у пункті 45 постанови Великої Палати Верховного Суду від 22 жовтня 2019 року у справі № 923/876/16, про необхідність встановлення судом факту порушення прав та законних інтересів учасника товариства спірним рішенням загальних зборів.

Позбавлення учасника товариства можливості взяти участь у загальних зборах може бути підставою для визнання недійсними рішень загальних зборів учасників господарського товариства.

Закон України “Про кооперацію” та статут відповідача не містять особливих вимог щодо форми та способу повідомлення членів кооперативу про проведення засідання правління та загальних зборів. У такому разі відповідач, повинен вжити всіх розумних заходів, які б забезпечували реальне повідомлення членів кооперативу про засідання правління та загальні збори, особливо у випадку, коли на розгляд цих органів винесені питання, які безпосередньо зачіпають права конкретного члена кооперативу. Обраний відповідачем спосіб повідомлення повинен забезпечити реальне повідомлення члена кооперативу і не бути лише формальним. У випадку заперечення членом кооперативу факту повідомлення його про проведення засідання правління та загальних зборів, обов’язок доказування обставин повідомлення позивача про проведення загальних зборів покладається на відповідача, як особу, рішення органу управління якої оспорується.

Розміщення відповідачем повідомлення про засідання правління та загальні збори на дошці оголошень, не може бути доказом обізнаності позивачки про такі збори, адже застосування виключно такого способу не забезпечує належне інформування членів кооперативу, особливо в умовах військового стану, коли велика кількість громадян України змушена була виїхати за її межі особливо з областей, які знаходяться в безпосередній близькості до лінії фронту та піддаються масованим обстрілам, у тому числі Харківської області.

Питання дотримання відповідачем порядку та строку повідомлення позивачки про проведення засідання правління та загальних зборів, зокрема, шляхом листування (поштового та електронного), на адреси відомі відповідачеві, чи за номером телефону, судами першої та апеляційної інстанцій не досліджувалося, зокрема не з’ясувалося питання підключення позивачки до групи вайбер “Мирне небо” через яку за доводами відповідача здійснювалося повідомлення, незважаючи на те, що обов’язок доказування обставин повідомлення позивачки про проведення загальних зборів покладається на відповідача, як особу, рішення органу управління якої оспорується, тому висновки судів попередніх інстанцій у цій частині є передчасними.

Щодо забезпечення позову

Згідно з висновком, викладеним у постанові Верховного Суду від 31.10.2022 у справі № 910/4192/22, у немайнових спорах суд вживає заходів забезпечення позову з превентивною метою щодо охорони матеріально-правових інтересів позивача від можливих недобросовісних дій із боку відповідача, та, зважаючи на завдання господарського судочинства, яке превалює над будь-якими іншими міркуваннями в судовому процесі (частина 2 статті 2 Господарського процесуального кодексу України), суд має встановити, що між сторонами дійсно виник спір та існує реальна загроза унеможливлення чи суттєвого утруднення ефективного захисту або поновлення порушених чи оспорюваних прав та інтересів позивача.

У справі № 910/1040/18 об'єднана палата Касаційного господарського суду в постанові від 16.08.2018 зазначила, що у випадку звернення особи до суду з позовними вимогами немайнового характеру, судові рішення у разі задоволення яких не вимагатиме примусового виконання, то в такому випадку має застосовуватися та досліджуватися така підстава вжиття заходів забезпечення позову, як достатньо обґрунтоване припущення, що невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити ефективний захист або поновлення порушених чи оспорюваних прав або інтересів позивача, за захистом яких він звернувся або має намір звернутися до суду. Водночас у таких немайнових спорах має досліджуватися, чи не призведе невжиття заявленого заходу забезпечення позову до порушення вимоги щодо справедливого та ефективного захисту порушених прав, оскільки позивач не зможе їх захистити в межах одного судового провадження за його позовом без нових звернень до суду.

Застосування заходів забезпечення позову шляхом накладення арешту на об'єкт спірного нерухомого майна із заборорою вчиняти будь-які реєстраційні дії з цим майном, не порушує прав та охоронюваних законом інтересів третього відповідача.

Вжиття заходів забезпечення позову не порушує принципів змагальності і процесуального рівноправ'я сторін, оскільки мета забезпечення позову - це негайні, проте тимчасові заходи, направлені на недопущення утруднення чи неможливості виконання рішення, а також перешкоджання завдання шкоди позивачу.

Заходи забезпечення позову є тимчасовими на період вирішення спору по суті та спрямовані на збереження існуючого становища до розгляду спору по суті (збереження спірного об'єкта у відповідному правовому статусі) з метою зупинення вчинення під час розгляду справи дій, які матимуть відповідні юридичні наслідки, що можуть призвести до ускладнення чи унеможливлення виконання судового рішення в разі задоволення позову.

Вказаний захід має наслідком лише збереження існуючого становища до завершення розгляду справи по суті заявлених позовних вимог.

Отже, обраний прокуратурою захід забезпечення позову є співмірним до позовних вимог та фактичних обставин господарської діяльності сторін.

**Щодо обов'язковості явки
боржника у судові засідання у
справі про банкрутство**

Постанова СхАГС від 21.01.2025 у справі №922/3269/24
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124806795>

Відповідно до частини 10 статті 11 ГПК України якщо спірні відносини не врегульовані законом і відсутній звичай ділового обороту, який може бути до них застосований, суд застосовує закон, що регулює подібні відносини (аналогія закону), а за відсутності такого - виходить із загальних засад і змісту законодавства (аналогія права).

Норми статей 1, 8, 39, 116, 117, 119 Кодексу України з процедур банкрутства, на які посилався місцевий господарський суд, не містять жодних положень щодо того, що встановлення особи боржника входить до завдань підготовчого засідання, як не містять і положень щодо того, що неявка боржника особисто унеможлиблює розглядом заяви про його неплатоспроможність.

Відповідно до абзацу 1 частини 3 статті 119 Кодексу України з процедур банкрутства до заяви про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність додаються, зокрема, довіреність чи інший документ, що засвідчує повноваження представника, якщо заяву підписано представником. Тобто Кодекс України з процедур банкрутства допускає здійснення боржником участі у справі про неплатоспроможність через представника.

Стаття 119 Кодексу України з процедур банкрутства містить вичерпний перелік підстав для відмову у відкритті провадження у справі про неплатоспроможність і саме на уникнення виключно тих обставин, які становлять такі підстави, мав право розраховувати боржник у підготовчому засіданні. Застосування ж до боржника положень 4 статті 226 ГПК України означає висунення до нього додаткових процесуально-правових вимог, на які він, вочевидь, не розраховував.

Місцевий господарський суд, вдавшись до довільного трактування процесуальних норм, дійшов помилкового висновку про обов'язковість особистої явки боржника в підготовче засідання і що не врегулювання Кодексом України з процедур банкрутства правових наслідків такої неявки зумовлює застосування судом пункту 4 статті 226 ГПК України за аналогією закону.

**Щодо ефективного захисту
прав територіальної громади**

**Постанова ВС від 15.01.2025 у справі №922/2896/20
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124659768>**

Колегія суддів зазначила, що Велика Палата Верховного Суду вже звертала увагу, що пред'явлення власником нерухомого майна вимоги про скасування рішень, записів про державну реєстрацію права власності на це майно за незаконним володільцем не є необхідним для ефективного відновлення його права. Вимога про визнання недійсним рішення органу місцевого самоврядування, яке виконано на час звернення з позовом до суду шляхом укладення відповідного договору, є неефективним способом захисту прав особи.

З огляду на те, що спірне рішення органу місцевого самоврядування уже виконано на час звернення з позовом до суду шляхом укладення спірного договору, визнання недійсним такого рішення не може забезпечити ефективного захисту прав територіальної громади, оскільки вимагає спростування в судовому порядку законності укладення договору та повернення набутого за договором або відшкодування шкоди (за наявності підстав). А тому в задоволенні позову про визнання незаконним та скасування рішення слід відмовити через неефективність обраного прокурором способу захисту прав.

Заявлені вимоги про визнання недійсним договору є неефективним, оскільки її задоволення не призведе до відновлення права, яке прокурор вважає порушеним. Отже, у задоволенні таких вимог слід відмовити з підстав обрання прокурором неефективного способу захисту.

**Щодо вирішення питання
наявності/відсутності підстав
для застосування двосторонньої
реституції**

**Постанова ВС від 15.01.2025 у справі №922/4376/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124518096>**

Визнавши недійсним оспорюваний у цій справі договір купівлі-продажу, правила реституції за частиною 1 статті 216 ЦК суди попередніх інстанцій застосували тільки щодо однієї зі сторін правочину, а саме Харківської міської ради, не встановивши та не зазначивши в судових рішеннях будь-яких обставин, які б унеможливлювали двосторонню реституцію, та не врахували положення законодавства, що регулює питання правових наслідків недійсності правочину, а суд апеляційної інстанції, у тому числі і наведені висновки Великої Палати Верховного Суду, викладені у постанові від 18.09.2024 у справі № 918/1043/21, щодо застосування частини 1 статті 216 ЦК у спорах про визнання правочинів недійсними.

При цьому суди першої та апеляційної інстанцій не надали оцінки наявним у матеріалах справи доказам та не вирішили питання наявності/відсутності підстав для застосування двосторонньої реституції.

Порушення судами першої та апеляційної інстанцій норм процесуального права унеможливило встановлення фактичних обставин, що мають значення для правильного вирішення цієї справи.

**Щодо обраного прокурором
способу захисту прав**

**Постанова ВС від 04.12.2024 у справі №922/801/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123779825>**

Судами попередніх інстанцій було помилково задоволено позовні вимоги про визнання незаконним та скасування п.29 додатку до рішення 9 сесії Харківської міської ради 7 скликання "Про відчуження об'єктів комунальної власності територіальної громади м. Харкова" від 26.10.2016 №412/16, а тому в цій частині необхідно відмовити в задоволенні позову з мотивів неефективності обраного Прокурором способу захисту прав територіальної громади міста Харкова, адже обрання Позивачем неналежного або неефективного способу захисту своїх прав є самотійною підставою для відмови в позові незалежно від інших встановлених судом обставин.

З огляду на те, що вимога про визнання незаконним та скасування рішення Ради не є належним способом захисту, що відповідно є підставою для відмови в задоволенні позову, положення статей 256, 261 Цивільного кодексу України не підлягають застосуванню до цієї вимоги.

**Щодо нарахування і сплати
відсотків за користування
чужими коштами**

Постанова ВС від 04.02.2025 у справі №922/4391/23
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125061166>

Апеляційний господарський суд зазначив, що ним перевірено розрахунок товарного кредиту, наданий кредитором, та встановлено, що цей розрахунок є арифметично правильним, відповідає умовам договору поставки, враховує дати поставки кожної партії товару, дати оплати, залишок заборгованості на дату, коли така заборгованість мала бути сплачена без нарахування товарного кредиту, та кількість днів існування даної заборгованості у незмінному вигляді.

Однак при цьому врахована судами попередніх інстанцій практика та застосовані норми ЦК України передбачають саме нарахування і сплату відсотків за користування чужими коштами.

Тобто, вірно вказавши, що визначений у п.3.6 договорів поставки платіж не є штрафною санкцією, поряд з тим, суди чітко не кваліфікували цей платіж, адже застосували норми, якими врегульовані питання щодо нарахування відсотків за користування чужими коштами, але сам платіж визначили безпосередньо як суму товарного кредиту.

Відповідні порушення не були усунуті і судом апеляційної інстанції, що є своєю чергу свідчить про порушення судами попередніх інстанцій принципу змагальності сторін та неналежне дослідження наявних у справі доказів.

Прийняті у даній справі рішення судів попередніх інстанцій за результатами розгляду заяви ТОВ "Паркінг+" з кредиторськими вимогами до боржника не можна визнати обґрунтованими, оскільки судами допущено неповне з'ясування фактичних обставин, які мають значення для правильного вирішення справи.

**Щодо належного способу
захисту**

Постанова ВС від 18.12.2024 у справі №826/7514/17
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123928148>

Заявлені позивачем у цій справі вимоги про скасування реєстраційних дій щодо іншої юридичної особи – Колгоспу "Родіна", в тому числі реєстраційної дії про припинення Колгоспу "Родіна" в результаті реорганізації шляхом приєднання до СБК "Родіна", щодо якого, як правонаступника Колгоспу "Родіна", міститься запис в ЄДР, не дозволять позивачу ефективно захистити його право та/або законний інтерес, зокрема майновий інтерес щодо збереження майна, яке перебуває в його володінні.

Суд ураховує, що предметом спору в цій справі не є вимоги майнового характеру, тобто спір у справі не стосується захисту у визначений законодавством спосіб майнового права позивача - ПАТ "Укргазвидобування", зокрема щодо постійного користування землею, права власності на нерухоме майно, основних і оборотних засобів тощо.

Отже, задоволення заявлених позивачем вимог (з урахуванням заяви про зміну предмета позову) не вплине на спроможність позивача доводити у справах про майно (майнові праві), що саме ПАТ "Укргазвидобування", а не СБК "Родіна", є правонаступником Колгоспу "Родіна", і що саме позивачу, а не останньому належать права на майно Колгоспу "Родіна", адже саме у спорі (спорах) про право, в тому числі про право на землю, нерухоме майно, оборотні та необоротні засоби тощо, підлягає доведенню (1) як те, хто саме є законним правонаступником Колгоспу "Родіна" (в тому числі підстави набуття такого статусу), (2) так і належність такого права відповідній особі (юридичній особі) та/або майновий інтерес щодо відповідного майна. Тобто саме в межах спору (спорів) про право підлягають доведенню та встановленню обставини, на які посилається позивач у цій справі, зокрема щодо припинення існування Колгоспу "Родіна" з 01.09.1992 у зв'язку із введенням його до складу Хрестищенського управління бурових робіт Державного підприємства "Укрбургаз" як підсобного сільського господарства, а також про передачу позивачу / набуття ним права на майно Колгоспу "Родіна".

Суд зауважує, що спір у цій справі не є спором про правонаступництво, тобто спором, під час якого здійснюється встановлення юридичних фактів правонаступництва (заміни сторони матеріального правовідношення її правонаступником), факту (обставин) переходу прав і обов'язків від однієї особи (в цьому випадку Колгоспу "Родіна" внаслідок його припинення в результаті реорганізації) до іншої особи.

Суд вважає, що задоволення позовних вимог у цій справі жодним чином не дозволить захистити законний інтерес позивача, який полягає у збереження майна, що перебуває у його володінні, та на захист, як стверджує позивач, він звернувся з цим позовом до суду, а лише призведе до правової невизначеності стосовно статусу та діяльності як Колгоспу "Родіна", так й щодо СБК "Родіна", адже, як зазначалось, скасування оскаржуваних реєстраційних дій, зокрема, щодо припинення Колгоспу "Родіна" в результаті реорганізації шляхом приєднання до СБК "Родіна", не призведе до автоматичного виключення даних про правонаступництво зі статутних документів СБК "Родіна", внесених на підставі чинного рішення загальних зборів СБК "Родіна", що, відповідно, матиме наслідком невідповідність статутних документів СБК "Родіна" даним про нього в ЄДР.

З огляду на наведене та враховуючи, що позивач не довів, що його права і законні інтереси порушенні оскаржуваними реєстраційними діями, Верховний Суд вважає, що в задоволенні заявлених позивачем позовних вимог у цій частині справі (з урахуванням заяви про зміну предмета позову) необхідно відмовити, так як відсутність порушення прав та законних інтересів позивача є самостійною, достатньою підставою для відмови у позові.

Позовна вимога про заборону використання СБК "Родіна" найменування юридичної особи іншої організаційно-правової форми Колгоспу "Родіна" також не підлягає задоволенню, адже такий спосіб захисту як заборона використання найменування юридичної особи іншої організаційно-правової форми (без доведення, що відповідне найменування є комерційною (фірмовою) назвою та/або захищене іншими правами інтелектуальної власності,

встановленими законом) не передбачений законом, тобто є неналежним способом захисту, зокрема з огляд у на те, що ПАТ "Укргазвидобування", яке не є (не було) ні членом Колгоспу "Родіна", ні СБК "Родіна", немає жодних оформлених відповідно до закону права на відповідне найменування та не доводить як використання однією юридичною особою найменування, яке співпадає з найменуванням іншої юридичної особи, при їх різних організаційно-правових формах порушує права та законні інтереси позивача.

До моменту порушення зобов'язання боржником неустойка виконує функцію сприяння належному виконанню зобов'язання, стимулювання боржника до належної поведінки. Після порушення боржником свого обов'язку неустойка починає виконувати функцію майнової відповідальності.

Отже, штрафною є така санкція, що передусім спрямована на спонукання особи утриматися від порушення вимог закону чи умов договору під загрозою майнової кари.

Відповідно до частини шостої статті 232 ГК України нарахування штрафних санкцій за прострочення виконання зобов'язання, якщо інше не встановлено законом або договором, припиняється через шість місяців від дня, коли зобов'язання мало бути виконано.

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 16.10.2024 у справі №911/952/22 зазначила правовий висновок такого змісту: “Щодо можливості вважати формулювання в господарському договорі "за кожний день прострочення" установленням іншого, ніж визначено частиною шостою статті 232 ГК України, строку нарахування штрафних санкцій. Застосування в тексті господарського договору формулювання "за кожен день прострочення" не можна вважати установленням іншого, ніж визначеного частиною шостою статті 232 ГК України, строку нарахування штрафних санкцій (зокрема, пені). Таке формулювання лише повторює вирізняльну характеристику пені (поденне її нарахування) та характеризує її механізм визначення (розрахунку), однак жодним чином не впливає на можливість зменшення або збільшення строку нарахування пені, визначеного законом чи договором”.

Судові рішення в частині стягнення пені ухвалені з неправильним застосуванням норм матеріального права та розмір стягнутої пені не відповідає розміру, який визначено у Договорі сторонами, оскільки:

- сторонами визначено розмір штрафної санкції – 10 %, а у розрахунку позивача та судами попередніх інстанцій стягнуто подвійну облікову ставку НБУ, що суперечить приписам Закону України “Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань”, частині четвертій статті 231 ГК України та частині другій статті 551 ЦК України;
- період нарахування пені суперечить приписам частини шостої статті 232 ГК України;
- крім того, позивачем нараховано пеню фактично двічі за один і той самий період на одну і туж суму.

Щодо забезпечення позову

Постанова ВС від 29.11.2024 у справі №922/2921/24
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123394286>

Вирішуючи питання щодо забезпечення позову, суд насамперед повинен з'ясувати зміст позовних вимог, а також правові підстави позову.

Суди попередніх інстанцій, вирішуючи питання про зупинення дії рішення № 72/40-р/к, не врахували, що предметом оскарження є рішення Відділення АМКУ, яке не приймалося останнім щодо позивача за результатами розгляду справи № 7/01-132-21.

Предметом позову у даній справі є визнання недійсним та скасування в частині рішення № 72/40-р/к, дію якого просив зупинити позивач як захід забезпечення позову. Проте, як стверджує скаржник, відповідне рішення стосовно Товариства ним не приймалося. У матеріалах справи міститься витяг з іншого рішення – рішення Адміністративної колегії Відділення АМКУ від 24.07.2024 №70/128-р/к "Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу" у справі № 7/01-132-21, яке не оскаржується позивачем у межах даної справи.

Задовольняючи заяву Товариства про забезпечення позову, суди попередніх інстанцій дійшли помилкового висновку, що позовні вимоги у справі № 922/2921/24 не є тотожними заходу забезпечення позову, про який просить Товариство.

Такий висновок судів першої та апеляційної інстанцій суперечить сталим і послідовним правовим позиціям Верховного Суду щодо розгляду заяв про забезпечення позову у справах, предметом розгляду яких є саме визнання недійсним/скасування рішення АМКУ, і в яких позивач просить вжити заходи забезпечення позову шляхом зупинення дії оскаржуваного рішення АМКУ, стосовно застосування частин третьої та п'ятої статті 60 Закону у сукупності зі статтями 136, 137 ГПК України.

Верховний Суд у постанові від 11.11.2021 у справі №910/269/20 також зазначав, що:

- частина п'ята статті 60 Закону є спеціальною нормою, яка застосовується до правовідносин, що регулюються цим Законом і згідно з якою дія рішення органу АМКУ може бути зупинена господарським судом лише за наявності достатніх підстав. Право суду зупинити дію оскаржуваного рішення органу АМКУ за заявою, поданою суду відповідно до зазначеної норми Закону, не може розглядатися як самостійна та єдина підстава для забезпечення позову;

- водночас забезпечення позову у такий спосіб призводить до продовження діяльності позивача/заявника на противагу рішенню, згідно з яким така діяльність визнана протиправною, а за своїми наслідками таке забезпечення позову є тотожним задоволенню заявлених позовних вимог, що не допускається положеннями частини одинадцятої статті 137 ГПК України.

Вказані вище правові висновки є сталими та неодноразово і послідовно висловлювалися Верховним Судом (зокрема у постановках Верховного Суду від 22.08.2019 у справі № 916/492/19, від 14.11.2019 у справі № 914/938/19, від 15.06.2020 у справі № 910/13158/19, від 18.03.2021 у справі № 910/13451/20).

Таким чином, касаційний господарський суд не погоджується із висновками судів першої та апеляційної інстанцій щодо наявності підстав для забезпечення позову Товариства, оскільки частина п'ята статті 60 Закону є спеціальною нормою, яка застосовується до правових відносин, що регулюються цим Законом, і згідно з якою дія рішення органу АМКУ може бути зупинена господарським судом лише за наявності достатніх підстав.

**Щодо підстав оскарження
ухвали за нововиявленими
обставинами**

**Постанова ВС від 11.02.2025 у справі №922/2579/19 (922/1648/19)
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125095201>**

У суду першої інстанції не було підстав як для залишення без руху заяви третьої особи про перегляд ухвали за нововиявленими обставинами, так і для її повернення з підстав ненадання заявником доказів сплати судового збору за подання такої заяви, а у суду апеляційної інстанції – для залишення відповідної ухвали без змін, оскільки суду належало відмовити у відкритті провадження за відповідною заявою третьої особи з тих підстав, що визначена заявником ухвала суду першої інстанції не належить до судових рішень, що підлягають перегляду за нововиявленими обставинами за правилами частини першої статті 320 ГПК України.

**Щодо застосування висновків
Верховного Суду**

**Постанова ВС від 23.01.2025 у справі №922/3929/23
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125027338>**

Суди попередніх інстанцій у справі, що розглядається, помилково посилались на висновки, викладені у постанові Верховного Суду від 10.01.2024 у справі № 904/6023/19, щодо того, що невиконання або неналежне виконання таких умов договору як здійснення реєстрації податкової накладної не є правопорушенням у сфері господарювання.

Заразом з огляду на неподібність правовідносин у цих справах колегія суддів не має підстав для відступлення від висновку, викладеного у постанові Верховного Суду від 10.01.2024 у справі № 904/6023/19.

Крім того, спірні правовідносини у справі № 917/877/17 стосувались стягнення збитків, заподіяних позивачу у зв'язку із порушенням відповідачем податкового законодавства, а саме нереєстрацією податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних. Натомість у справі, що розглядається, спірні правовідносини стосуються невиконання позивачем умов укладеного між сторонами договору в частині надання відповідачу зареєстрованих в реєстрі податкових накладних, реєстрація (надання) яких пов'язується з настанням умов для оплати наданих послуг.

Отже, правовідносини у справі № 917/877/17 не є подібними із правовідносинами у справі, що розглядається, тому посилення суду першої інстанції та позивача у відзиві на касаційну скаргу на висновки об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду, викладені у постанові від 03.08.2018 у справі № 917/877/17, є хибними.

Також нерелевантним є посилення суду попередньої інстанції в оскаржуваному рішенні та позивача у відзиві на касаційну скаргу на постанову Верховного Суду від 07.02.2019 у справі № 913/272/18, в якій розглядався спір про стягнення штрафу у сумі 1 750 862,54 грн за порушення умов договору поставки в частині своєчасної реєстрації податкової накладної на товар у Єдиному реєстрі податкових накладних та збитків у сумі 29 999,22 грн.

Висновки Верховного Суду у справі № 913/272/18 стосувались неможливості покладення на відповідача штрафних санкцій, передбачених умовами договору, у зв'язку із несвоєчасною реєстрацією ним податкової накладної. Водночас, у справі № 922/3929/23, що розглядається, спірним є питання щодо визначення моменту, з якого у відповідача виникає обов'язок щодо оплати виконаних позивачем робіт, а саме з моменту надання (реєстрації) позивачем податкових накладних, як це передбачено умовами договору.

Заразом, оскільки умовами договору учасники спору передбачили строк оплати вартості виконаних будівельних робіт – за умови отримання відповідачем від позивача податкової накладної, позовні вимоги про стягнення 3% річних та інфляційних втрат за прострочення виконання зобов'язання, з урахуванням заявленого позивачем періоду (ним у цей період не було дотримано умов договору щодо оплати виконаних робіт, а саме реєстрації податкових накладних) задоволенню не підлягають.

Відтак, колегія суддів вважає, що суди першої та апеляційної інстанцій дійшли помилкового висновку про наявність підстав для задоволення позову у частині стягнення 3% річних та інфляційних втрат.

